

Előfizetési díj	
Vicékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 ..
Negyedévre	3 ..
Egy hóra	1 ..
Egyes szám ára 5 kr.	

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11). Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9. sz.)

Nyilttéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:

Jul.—decz. félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Jul.—sept. negyd. 3 frt. Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelemztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben olcsó könyvek megszerzése által, a „K e l e t” előfizetői részesülnek.

A „KELET” kiadóhivatala.

A becsületes emberek pártja.

(L—t.) Csernátóni és hűséges követője, Tisza Kálmán, föltalálta a „becsületes emberek” pártját, azon nyíltan bevallott célból, hogy Lonyai zsarnok uralmát megbuktassa s a közjogi oppositio öt éven keresztül páratlan vehemenciával hangoztatott elveinek (?) földadással késznek nyilatkozott mindkettő arra, hogy kezet fogva pártunk „független” tagjaival, új — talán épen coalitívus — miniszteriumot alakossanak.

Egy magyar felelős miniszterium, melyet Csernátóni Cseh Lajos indítványoz, teremt meg — mert Tisza csak szajkó módra utánzá mesteret eszméjét. Valóban nem hiában halljuk mindenfelől a corruptio emlegetését! Magyarországnak, melyet Csernátóni ajándékoz meg egy „regeneráló” ministeriummal. Valóban nem rossz tréfa...

És vajon, mi az a nagy ok, melyért maga Tisza Kálmán is kész lenne lemondani a programbeszédében még oly határozottan védett közjogi ellenzékeségről?

Talán valami új átkos quota nehezült a legutóbbi hetekben Magyarország vállaira? Talán hazánk valamelyik sarkalatos joga lön ismétlen „eladva”?

Szó sincs mindezekről. Sőt a közös külügy eljárása iránt az ellenzéki sajtó is kegyeskedik meglegedését kinyilatkoztatni; a famosus 80 milliónyi bankadósság állítólagos közs volta ellen maga ministeriumunk az, ki leghatározottabban tiltakozik, s ama szélnek eresztett tendenciósus hírek, melyek szerint a közös hadügyi költségvetés tetemesen fölemeltetnék az idénre, megkapták már legilletékesebb czáfolatukat.

E részen tehát még az ellenzéki gorsúvekkel sem lehet semminemű fekete pontokat fölfedezni s hogy a „becsületes emberek pártja” Csernátóni által indítványozva mégis kísért: valami másban kell az okát keresnünk.

És mién találhatnók egyébben, mint ama kétségbevonhatlan tényben, mely szerint a közjogi oppositio teljesen lejártá magát.

A nemzet félremagyarázhatlanul mondta ki sujtó ítéletét.

Sőt már a választások előtt meg volt a párt igen számos tagja által téve az abdictio. Egy rész az „idők és módok” hangoztatását oly mérvben üzte, hogy magok nyíltan bevallották ez által álláspontjuk tarthatatlanságát. A másrés meg nem birt állani a meredélyen, melyre — a szélsőbal által szoríttatva — mindent kockáztató nyaktöréssel lépett s meg nem tudva tartani az állítólagos böles közeputat, „a társadalmi rend” veszélyeztetésére sülyedt alá. És így csak egy jelentéktelen kis töredékecske volt az, mely híven megmaradt a geszti állásponton, melyről, mint látjuk, magok

a főfő mesterek is alásíklottak a „becsületes emberek” pártjának ingoványába.

Ily körülmények közt mi természetesebb, mint hogy új hangzatos jelszó után kellett nézniök, melylyel közönségükre — az üres szavak által vezethető értelmetlen tömegre — hatni remélhetének.

És abban az egyben igazuk van, mind e physikai s a mi még nagyobb jelentőségű: morális vereségnek főokozója csakugyan Lónyai és kormányja volt, az a kormány, mely a mai ellenzék elvekben és tényekben koldus szegénységét fölismerve és felhasználva, ad oculos demonstrálta, hogy a nemzet anyagi és szellemi hátramaradásának nem annyira százados mulasztásaink, hátrányos viszonyaink, szegénységünk és állapotaink rendezetlen volta, hanem ez a szerencsétlen pártalakulás az oka, mely vétkek rövidlátással áldozza föl az állam pénzt s még drágább idejét a parlamentaris kormányforma megalapítására és szilárdítására szolgáló törvények meghozatalát — csak hogy az értelmetleneket kápráztató közjogi utopistikus ábrándokat kénye kedve szerént üzhesse, minden tényleges eredménynek még csak reménye nélkül is, mindössze is, a legjobb esetben is egy pár utczai meg kocsmái éljénert és tapsért. —

Csakugyan ez a kormány volt az, mely — az ellenzék segédkezése mellett — ezt az ellenzékét megsemmisítette, az által, hogy az agyonbeszélte intézményeket életbe léptette s fáradhatlan egymásutánban dolgozik alkotmányunk megkezdett épületének egészítésén, legutóbb is a törvény előkészítő osztály föllállításával is. —

Csakugyan ez a kormány az, mely — bár nem mindenkben elégséges — szigorral és következetességgel, de mégis ecclatans eredményekkel aknázza alá a mai érthetetlen ellenzék minden egyes bástyáját s képryszeríti őt, hogy a nemzetünk és származásunk peresséi őt hagyva, a szabadelvű, munkára sarkaló becsületes ellenzék pártjává alakuljon át.

Ebben az értelemben örömmel üdvözljük a becsületes emberek pártját, azt az új ellenzékét, mely — ha maga is belátja, hogy eddig üzött gravaminális politikája a harminczas évek-ből fennmaradt hazájáró lélek — hasznos szelgálatokat tehet első sorban a nemzetnek, s közvetve saját reputációjának, sőt a mi pártunknak is.

Vajha a becsületes munka pártját láthatnók és üdvözölhetnők a szeptemberi országgyűlés ellenzékében!

— Zichy Antal, a tanügy e buzgó embere, indokolt indítványt adott ki, Pesten egy tanítói segélyegylet létrehozása végett. Ennek célja lenne: segélmi a tanítót kezdetben, hogy ne essék uszorások kezébe, gondoskodni a beteg tanító ápolásáról és szükségieiről s elhunytak özvegyeiről és árváiról. Igaz ugyan, mondja Zichy Antal, hogy néha a kormány is ad kegyajándékot, de egészen más az, ha a testület saját pénztárral bír s abból a segélyre szorult tag kölcsönt kap, és nem alamizsnát. Létesítésére Zichy alapító, pártoló tagok gyűjtését ajánlja, valamint azt, hogy maguk a tanítók is járuljanak hozzá heti csekély betételekkel. Ez indítványt — mivel közérdekű — Zichy Antal egyiránt közöl jobb- és baloldali lapokban, s hiszszük, hogy lesz is eredménye. —

— A „Maros” nevű monitor Pest mellett állomásoz; ez alkalomból azon javaslat merült fel, hogy használják föl e hadihajót egyévi önkéntesek, illetőleg tartalék tengerésztisztek képzésére. Hogy kiképzett magyar tengerész tiszteink legyenek, ez nálunk csakis Pesten lehetséges valamennyire, miután ifjaink, kik az egyetemnél fogva oda kötvék, nem mehetnek tengerészeti szolgálatra Triestbe vagy Fiuméba; Pesten sok oly gyakorlatot nyernének, melyet adandó alkalommal gyorsan érvényesíthetnének a tengeri hajókon is.

Tört cserepek.

(A tordai harcokról.)
(Folytatás.)

A tordai baloldali katonai fegyvermezettségének fénypontja a választást megelőző éj és reggelén kifejtett ör és csapatsemle. Szakasz és tizedvezetők ki-

jelölt helyökön örködnek. A várost sőt házá is a szavazás lejártáig senkinek se szabad elhagyni. A telken a rajongásig fanatizált nők, köztük a párisi commune megaanyai példányai, nyelvök élesre fent fegyverével harcolnak s öntenek az eléggő lobogó tűzre friss olajtáplálékot. A ki gondolkodni, habozni merészelne, a feje felébe helyezett damoclesi kard, a polgártársai általi megbélyegzetés, ha bányász, az üregek felett elvezető sikamlós pallókra való emlékeztetés, ha iparos a pártolók elvesztése, ha gazda vagy házbirtokos a vörös kakas róme s mind ezekhez tegyük hozzá, az elárult haza elvesztésének félelme, vagy megmentésének képzelme hallgattatják s nyomják el a józan ész mérsékletre intő szavát. Ilyen felizgatott lelkiállapotha helyezve gyűjtik össze a szakaszvezetők egyik kerületi főnök udvarára híveiket, hol a kétségeseket, mint rajta kapott gonosztevőket kimotozták, ha nem rejteget-e valami jobboldali tilos portékát. Ezen alkotmányos műtét befejezése után osztatnak ki a viznyomatu bankószert (tehát németes) szavazójegyek s mint árva nyáj a kolompós után, indul meg az ünnepélyes menet a főhelyre, áldását venni jelöltjének s szavazatával a fennsleges nép nevében a honmentés nagyszerű cselekvényét végrehajtani. Ha mi tennők mindezeket, nem volna vége hossza a baloldali batériák tüzelésének; minthogy pedig önök teszik, mi volna más, mint a közakarát imposans nyilatkozata, egyszerű gyakorlata (Sz. L. szerint) a souverain nép természetes jogának.

Két dolog van, a mi ellen nincs jórvosság; egyik a halál, másik az ostobaság. A tudatlan, miveletlen tömegnek mutasd fel a szemmel látható, kézzel fogható valóságot, mutasd fel az el nem tagadható, kétségbe nem vonható tényeket; és másfelől kápráztatás szemei előtt a hihetlent, a képtelent, építs képzelmenek tűneményes légvárakat, melyek ábrándos, politikai költők fejébe igen, de a az utolsónak fog hitelt adni. Miért báborgatná álmait, hogy a könnyenhivét jégre vezetted, ha egyszerű jóhiszeműségét céljaidra eszközül felhasználad? Nem új tudomány; a tordai választásoknál, a kinem tudta, megtanulhatta.

A Salamon progiammja hatását a mint észrevették, azonnal megindult ellene a hajtvadászat. A ki olvasta is, elragadta vagy nyakra före sietett elégetni, vagy foszlányokra szaggatni, nehogy eretneknek bélyegezzé, az egyedül üdvezítő egyházból kiközösíttessék. Ez aztán nem erkölcsi pressio, sőt inkább lelkiismeretes pástorkodás, nehogy az ártatlan báránykák oláklódó farkasok által elnyelessenek, vagy hamis proféták által tévutra vezettessenek.

Az erkölcsi pressio kigondolható fogásai, u. m. a jobboldali jelölt becsmértése s minden áron sárba sőt ha lehetett volna fára rántása („akaszszák fel a hazaáruló Salamont, ordíták Egerbegyen, akasszák fel a bujtogató Tiszát. felelők vissza a tulsó oldalról) világos tények eltagadása vagy meghamisítása, békés polgárok egymás ellen uszítása stb. — in infinitum — nem voltak elég hatásosak (a maddár is hozzá szokik a csóvához) a tordai polgárság zömét mint mulkor annyira összetartani, hogy egy nagy contingens ellen- vagy passiv állást ne foglaljon. 1869-ben a jobboldali jelöltre alig 60 szavazat jött be Tordáról. Most, miután a megye részéről a két első nap 856 szavazatot nyert Salamont, a részére kikerült 1025 számot kipótoltt 160 szavazatot okvetlen Torda város szavazóitól kellett nyernie. 1200 szavazóból betegség, távollét, passiv magatartás következtében körül-belől 240-en nem szavaztak. Egy reménysugára annak, hogy a láz enyhülni kezd s a kénytelen beteg állapota még jobbra fordulhat. A baloldali rendőrség argus szemeit kijátszani, mesterség, neutralis állás elfoglalása nagy bátorság. Nem is szükség mondani, hogy valamint mulkor, ugy most is, egy csekély fractio kivételével, az összes megyei és városi intelligentia a jobboldali jelöltre szavazott. Övek a numericus többség, a diadal erkölcsi része a miénk.

Nem jó a tűzzel játszani, ép úgy nem tanácsos könnyelmű játékot űzni a szavakkal is. Nem egy párt hive fejére gyűjthet eleven szentet a „M. Polgár” az által, hogy a Deákpart címet cassalva, tendentiosus számíttással kormánypártnak bémálta át. Mi feltétlen tisztelői vagyunk a személyes meg-

győződésnek s ha például egy tisztviselő vagy katonna a bal vagy jobbpárhoz csatlakozva véli hazafiúi kötelességét teljesíteni, semmi kifogásunk. De hahatonna a kormánypárt, tehát implicite közvetlen felsősége pl. honvédelmi felsősége megbuktatására szövetkezik, ha kortes-csapatok élére helyezkedve részt vesz mindazon excentricus tüntetéseken, melyek a kormányi tekintélyek aláadására, népszerűtlenné tételére irányozvák, ezt mi sem helyesselni, sem a katonai rendeltetéssel meg egyeztetni nem tudjuk; míg a Deákparttal szemben elfoglalt ellenzéki állást katonna vagy tisztviselő részéről alkotmányos szempontból kárhoztatni, elítélni, nem csak ildomtalannak, de éppen jótalannak tartanók. (Vége köv.)

BELFÖLD.

M.-Vásárhely, 1872. július 14-én.

Tisztelt szerkesztő ur!

Önök marosvásárhelyi levelezőit ugylátszik mindenféle bajok bántják.

Dr. Soos Kálmán ur hosszas betegsége miatt egy négy héttel ezelőtt megjelent cikkre csak most válaszolhatott, s most is felismerhetők a „Kelet” július 11-iki számában megjelent levelén a lázas állapot nyomai.

Most meg önök P. jegyű levelezője beteg, s felkért engemet válaszolnék helyette dr. Soos Kálmán ur említett levelére.

Dr. Soos Kálmán ur ilyen kitételeihez „légből kapott humbug”, „merő hazugság”, „lelkiismeretlen rágalmozó” nem találók ugyan hasonló szavakat irodalmi szótáramban, hanem azért a magam módja szerint szívesen teljesítem P. barátom kérését.

Első a mi dr. Soos Kálmán urnak zokon esett, azon állítás, hogy a tisztán baloldali összeiró küldöttségek százával igazolták a választásra jogosultalan baloldaliakat, százával utasították el a jogosult igbhaladialakat. A közértesítő szerint föléletes szerint 174 egyénről van szó, kik a közértesítő ur által vezetett bizottságnál jelentkeztek, hanem az összes 1300-at haladó választókról, kiket a két bizottság igazolt, és azokról a kiket a két bizottság együttvéve elutasított.

Hogy pedig a két bizottság együttvéve 100-nál több jogosulatlant igazolt, és száznál több jogosultat elutasított, erre nézve következő tényekkel szolgálhatok:

Számba vettem az igazolt választóknak közszemlére kitett névsorát, s csak egyedül a csizmadia között százát haladó oly egyének neveit találam — kik sem 10 frt adót nem fizetnek — sem pedig a folyó évben hivatalosan végrehajtott városi összeirás szerint segéddel nem dolgoznak.

Másfelől pedig a 60 — egy néhány vasuti tisztviselőt összeszámítva azon épen a Soos Kálmán ur bizottsága által — részint a 69-iki választók közül önkényesen kitörölt — részint a most jelentkeztek — de önkényesen elutasítottakkal, bizonyosan szintén meghaladja a százat.

Hogy pedig Soos Kálmán ur nagyön is tudja ki melyik párthoz tartozik, azt róla mint a baloldali kör volt jegyzőéről fölteszem: én legalább mint a Deákpart jegyzője evidentiában tartom pártunk névsorát, s épen ezen névsorból is látom, hogy helybeli ref. esperes P. Péterfi József ur, id. Teleki Domokos ur — kinek házában gyűlésezett a Soos Kálmán ur bizottsága, Pál Károly ur — kinek itt M.-Vásárhelytől több háza van, Czákó József ur — helybeli adóhivatali főnök, Gspann Ottó királyi aljárásbíró itt Vásárhelyt, s még számos mások pártunk hívei a S o o s K á l m á n ur elnökle alátti összeiró bizottság által mint választó jogosultságra nem képesítettek, a választók névsorából kihagyottak.

Egyébiránt e pontra vonatkozólag nem P. barátom, hanem magam nevében egy fogadást ajánlok t. dr. Soos Kálmán urnak.

„Ha a valószínűleg bekövetkezendő új összeirás alkalmával be fog vétetni 100 olyan választó jogosult, kiket a két összeiró bizottság elutasított, ha továbbá lesz száz olyan egyén, kiket a két bizottság igazolt, az új összeirás azonban a törvények értelmében igazolni nem fog, akkor fizessen Soos Kálmán ur a helybeli kisdudovoda javára 2 drb. aranyat, míg ellen esetben én ugyanazon jótekonny célra 10 drb. aranyat fogok adni.” — felkérvén Soos Kálmán urat, hogy ez ajánlatom elfogadására nézve nyilatkozzék.

Merő hazugságnak nerezí továbbá Soos Kálmán ur azon vádat, hogy a 69-iki jogosult választó-

